

Způsoby rychlého přechodu z obrany na široké frontě do rozhodného útoku v horském zalesněném terénu

Kand. voj. věd major Karel Novotný

Autor se v článku zabývá novým možným způsobem rychlého přechodu z obrany do útoku v horském zalesněném terénu.

Na rozdíl od dosavadních způsobů (kdy do útoku se přecházelo buď po přeskupení sil a jejich zasazení k provedení průlomu z chodu nebo z výchozího položení anebo v průběhu obranné operace zasazením sil k využití úspěšně provedeného armádního protiúderu) ukazuje autor možnost zahájení přechodu do útoku již prvosledovými divizemi.

Jak ukazují zkušenosti z minulých válek, a zvláště pak z války poslední, probíhají soudobé operace na velkých šířkách, prakticky od moře k moři. Je pochopitelné, že nelze získat na celé šířce fronty takovou převahu sil a prostředků, aby bylo možno současně všude útočit. Zatím co naše vojska budou na jednom směru útočit, na jiném může mít úspěch nepřítel a naše vojska budou zde v obraně.

Cílem obrany v tomto případě bude jednak ušetřit síly a prostředky pro ten směr, na němž je útok prováděn, nebo chránit bok útočících vojsk, anebo získat čas pro soustředění sil a prostředků k novému útoku.

Jak je zřejmé již z těchto všeobecných zásad, je obrana vždy jen dočasným druhem boje a po určité době a za určitých příhodných podmínek se z ní přechází do útoku. Zavedení zbraní hromadného ničení, zejména atomových, do výzbroje armád tuto možnost rychlého přechodu z obrany do útoku jen zvyšuje. Je to způsobeno jednak velkým účinkem soudobých zbraní a jednak možností soudobé bojové techniky plně těchto účinků využít.

Ve své práci se budu zabývat možnostmi rychlého přechodu z obrany do útoku s důrazem na podmínky horského zalesněného terénu.

Všeobecné zásady vytvoření podmínek pro přechod z obrany do útoku

Problém přechodu z obrany do útoku je třeba chápat v rámci operačním, nejméně na stupni vševojskové armády, po případě frontu. Řečeno jinými slovy to znamená, že do útoku přecházejí takové síly, které znamenají definitivní obrát v dosavadní bojové činnosti vojsk.

Přechod z obrany do útoku může být proveden buď tím způsobem, že vojska po přeskupení sil zahajují útok průlomem nepřátelské obrany nebo hlavní síly vojsk jsou zasazeny k bezprostřednímu využití výsledků obranného boje a operace.

První případ je obvyklým způsobem přechodu z obrany do útoku a je v podstatě rozpracován a znám.

Aby mohlo dojít k přechodu z obrany do útoku bezprostředním využitím výsledků obranného boje a operace s útočícím nepřítelem, musí k tomu vytvořit bránící se jednotky příhodné podmínky.

Výhodné podmínky pro přechod z obrany do útoku se vytvářejí v každé obraně tím, že část sil se umísťuje v druhém sledu a záloze. Těchto sil se v rámci vševojskové armády za příznivých podmínek používá k provedení

armádního protiúderu, který je vyvrcholením každé obranné operace armády. Zásady a způsoby provádění armádního protiúderu byly již objasněny v řadě článků ve vojenském odborném tisku, přezkoušeny a procvičeny na velitelsko-štábních cvičeních a není proto třeba se jimi dále zabývat.

Až do nedávné doby při prováděných cvičeních končil armádní protiúder ve většině případů na původním předním okraji naší obrany nebo někdy podle situace na některé výhodné čáře v hloubce obrany.

Soudobé prostředky, zejména atomové zbraně, vytvářejí reálné předpoklady k tomu, aby konečným cílem armádního protiúderu bylo vytvořit příznivé podmínky pro přechod do všeobecného útoku a zmocnit se výhodné čáry daleko před naším předním okrajem.

Avšak atomové zbraně samy o sobě nestačí k tomu, aby úspěšně provedený armádní protiúder mohl přerůst ve všeobecný útok a bude proto třeba vševojskovou armádu zesílit nejméně dvěma dalšími svazky. To znamená, že úkol divizí, které prováděly armádní protiúder, dosažením stanovené čáry končí. V součinnosti s čerstvě zasazenými divizemi jim mohou být stanoveny úkoly do další hloubky.

Zesílení vševojskové armády při jejím přechodu z obrany do útoku je nutné proto, že prvosledové divize původního obranného učlenění se budou jednak podílet na likvidaci vklínivšího se úderného uskupení nepřítelů a jednak podle konkrétní situace (ztráty a vyčerpání vojsk v předchozích bojích) budou potřebovat různě dlouhou dobu na reorganizaci a případné doplnění. Za daných podmínek nebude pochopitelně ani možné a ani vhodné použít tyto divize k rozvíjení úspěchu armádního protiúderu.

Po začlenění nových divizí do svazku vševojskové armády mohou být některé z prvosledových divizí z její podřízenosti vyňaty.

V některých případech, jestliže směr úspěšně provedeného armádního protiúderu a současně rozvíjení útoku bude zvláště důležitý, může být k rozvíjení úspěchu, dosaženého armádním protiúderem, zasazena svěží vševojsková armáda.

Pro přechod do všeobecného útoku musí být vytvořeny dostatečné záso-
by materiálu všech druhů.

Poněvadž zasazení nových divizí, začleněných do svazku vševojskové armády se nebude zásadně lišit od způsobu zasazování divizí při útoku v operační hloubce, není třeba se jím dále zabývat. Tematika byla probrána jednak ve vojenském odborném tisku a jednak dostatečně procvičena a i dobře zvládnuta jak veliteli a štáby, tak i vojsky při prováděných cvičeních.

Rovněž i zasazení nové vševojskové armády k využití armádního protiúderu se bude v podstatě shodovat se zasazováním vševojskové armády druhého sledu v útočné operaci. Touto tematikou se již zabýval generálporučík Ťokan ve Vojenské mysli čís. 2 z roku 1956. Rozepisovat se o tom dále, bylo by víceméně jen opakováním a kromě toho není ani cílem této práce.

Možnosti nepřátelského útoku a obrany naší divize v horském zalesněném terénu

Jestliže přechod z obrany do útoku je, jak jsme si ukázali, možný v normálních podmínkách, je tím spíše možný v horském zalesněném terénu.

Horský zalesněný terén podle stupně svých charakteristických vlastností, kterými jsou členitost a pokrytost, všeobecně ztěžuje vedení bojové činnosti, ať již jde o útok nebo obranu. Je pochopitelné, že tato skutečnost se v daleko větší míře projeví v útoku, kdy ve srovnání s obranou dochází k značně většímu soustředění sil a prostředků na určitém úseku fronty, a kdy charakter boje a plnění úkolu vyžaduje od vojsk neustálý pohyb a hlavně pohyb vpřed.

Při soudobé nasycenosti armád bojovou technikou všeho druhu a při jejich plné motorizaci jsou vojska do značné míry závislá na počtu komunikací a sjízdnosti terénu v prostoru své bojové činnosti. Horský zalesněný terén však má jak komunikací, tak i směrů, kde je možno se pohybovat mimo komunikace, málo. Ve značná částí horský zalesněný terén pohyb bojové techniky ztěžuje a často dokonce vylučuje. Nepřítel pak může svou útočnou činnost rozvíjet převážně jen na určitých směrech i zde jen určitými silami, jejichž hodnota je závislá na kapacitě jednotlivých směrů.

Tato určitá a danými podmínkami se řídící nepřístupnost horského zalesněného terénu je příčinou toho, že v celkovém operačním zámyslu nepřítele má bojová činnost jeho vojsk v tomto terénu druhořadý význam a je jí třeba chápat jako doplňující.

Podružnost úkolu, který plní nepřátelská vojska působící v horském zalesněném terénu, v celkovém operačním zámyslu nepřítele spolu s omezenými možnostmi jejich současného použití mají pochopitelně vliv i na hodnotu nepřátelských jednotek, které v horském zalesněném terénu působí. S hodnotou vojsk a případným jejich zesílením zbraněmi hromadného ničení, zejména atomovými, souvisí i činnost, kterou mohou plnit. Jejich úkolem, jestliže opomineme výjimečný případ, že nepřítel bude zcela pasivní a zůstane v obraně, může být útočná činnost s omezeným cílem, kupř.

- vést pomocný úder,
- využívat úspěchu vojsk, plnění hlavní úkol celkového operačního zámyslu nepřítele,
- vázat aktivní činností naše síly na určitém úseku a nedovolit jejich manévry ve prospěch vojsk, na něž vede nepřítel svůj hlavní úder.

Činnost našich vojsk za boje v horském zalesněném terénu bude mít v podstatě dvě fáze a to nejdříve obranu a později přechod do všeobecného útoku. Nejdříve obranu proto, protože vycházíme z předpokladu, že naše vševojsková armáda byla nucena přejít do obrany. Příčinou může být nedostatek sil v daném prostoru nebo potřeba vytvoření dostatečných zásob všeho druhu anebo i převaha sil a prostředků nepřítele v daném prostoru. Někdy může existovat několik těchto příčin souasně nebo to může být některý z důvodů vedení obrany, jak o nich bylo hovořeno v úvodu.

Způsob vedení obranného boje prvosledovými divizemi bude záviset jednak na hodnotě nepřátelských sil a prostředků, které bude mít nepřítel v daném prostoru k dispozici, a jednak na terénu. V každém případě se však všechny formy obrany budou řídit jedním společným cílem — vytvořit výhodné podmínky pro zasazení svazků druhého sledu k vedení rozhodné aktivní činnosti. Jakmile k tomu budou potřebné síly i zásoby a jakmile to bude vzhledem k celkovému zámyslu účelné, může úspěch svazků druhého sledu vševojskové armády přerůst ve všeobecný útok.

Přechodu do všeobecného útoku se mohou prvosledové divize zúčastnit v podstatě třemi způsoby a to:

- připojit se k útoku svazků úderného uskupení části sil s cílem krýt jeho bok,
- přejít do útoku na podružných směrech,
- zabezpečit zasazení svazků úderného uskupení.

První a druhý způsob použití svazků prvního sledu při přechodu z obrany do útoku v podstatě odpovídá zásadám používaným jak ve druhé světové válce, tak i při prováděných cvičeních. V dalším se proto budou zabývat třetím z uvedených způsobů.

Vzhledem k tomu, že nepřítel může organizovat a vést útok jen na určitých směrech a silami omezenými jejich kapacitou, budou šířky obranných pásem našich divizí značně širší. Podle konkrétní situace může šířka obranného pásma divize dosáhnout až dvojnásobku normy (někdy i více), která je udávána předpisem.

Jestliže bereme v úvahu tuto skutečnost, zdá se nemožným vytvořit takovou bojovou sestavu divize, která by zabezpečovala být jen minimální prvek aktivity.

Takový způsob nazírání by však byl jednostranný a neodpovídal by konkrétní situaci, která je dána terénem. Dokonalé využití terénu totiž jednak vytváří podmínky k tomu, aby obrana mohla být organizována s minimálními silami, které předem zaujmou obranu, a jednak omezuje možnost současného soužití i těch omezených sil a prostředků nepřítele, jež má k útoku v horském zalesněném terénu k dispozici.

Organizování obrany tímto způsobem znamená, že vojska plně využívají ochranných vlastností terénu a přehražují jednotlivé směry možného nepřátelského útoku v místech, kde jsou tyto směry nejužší.

Živá síla a palebné prostředky bránících se divizí budou soustředěny v potřebném množství a rozmístěny v soulase se zásadami ochrany proti zbraním hromadného ničení jen k přehrazení možností soužití nepřítele, to znamená směrů, na nichž jsou výhodné přechody přes bráněný horský masiv.

Obranu těch částí obranného pásma divize, kde přechody nejsou, zabezpečit menšími silami a při plném rozvinutí jak zatarasovacích prací všeho druhu, tak i prací pro varování jednotek, které přehražují hlavní směry.

Organizování obrany na přechodech přes bráněný horský masiv při plném využití ochranných vlastností terénu ušetří nejen síly, které je třeba předem vyčlenit do obrany, ale omezí i možnost používání zbraní hromadného ničení nepřítelem. Bude to způsobeno jednak poměrně značným rozptýlením vojsk na malé skupiny (často rotý nebo dokonce čety), které nebudou vhodnými cíli pro nepřátelské atomové údery, a jednak nebezpečím, že by si útočník mohl zatarasit přechody a ne-li znemožnit, tedy alespoň ztížit průchod svých vojsk horským masivem.

Pro případ proniknutí nepřítele na slabě obsazených i na plně obsazených směrech se plánuje manévr k přehrazení jeho postupu silami a prostředky, které zůstanou veliteli divize po zaujetí obrany k dispozici v druhém sledu.

Použití druhých sledů a záloh k přehrazení nepřátelského postupu zaujetím obrany na výhodné čáře v hloubce je dostatečně známé a stejně tak je tomu s použitím druhých sledů k provedení protiztečí. Oba tyto způsoby použití druhého sledu v obranném boji byly často předmětem cvičení hodně prodiskutovány a není proto třeba se o nich šířit.

Druhých sledů a záloh bránících se divize je možno v horském zalesněném terénu použít

daleko aktivnějším způsobem. Za příznivé situace může být druhých sledů využito k aktivní činnosti před náš přední okraj do nepřátelské bojové sestavy.

Kterou činnost budeme provádět, závisí na síle, s kterou nepřítel útočí na naši obranu, kolik sil jsme nuceni použít k přehrazení všech směrů v obranném pásmu divize a kolik zbraní hromadného ničení, zejména atomových, je k dispozici.

Jestliže poměr sil bude ve prospěch nepřítele, budeme obvykle druhých sledů používat podle známých zásad. Jestliže však poměr sil bude vyrovnán, může být druhých sledů použito uvedeným druhým způsobem.

Činnost druhých sledů v obou případech musí být taková, aby zabránily nepříteli v postupu, způsobily mu ztráty a vytvořily výhodné podmínky pro přechod z obrany do útoku.

V dalším se budu zabývat možnostmi zabezpečení zasazení svazků druhého uskupení, které je určeno pro přechod do všeobecného útoku, divizemi prvního sledu.

Možnosti zabezpečení svazků úderného uskupení divizemi prvního sledu

a) Poměr sil je ve prospěch nepřítele

Při provádění velitelsko-štábních cvičení i při cvičeních s vojsky se nejčastěji setkáváme se zásadou, že po zastavení nepřátelského úderného uskupení ještě dne D-1 nebo D-2 jsou zasazeny do boje svazky 2. sledu; většinou to bývají tankové divize. Jejich úkolem je obkličt a zničit útokem s rozvířením sil z chodu nepřátelské úderné uskupení a přenést bojovou činnost před přední okraj.

Úkolem prvosledových svazků pak bývá udržet výhodnou čáru pro zasazení druhosledových divizí do protiúderu, který později přerůstá ve všeobecný útok. Zabezpečení zasazení svazků druhého sledu provádějí prvosledové divize palebnou podporou a dále tím, že se částí sil připojí k protiúderu nebo že provedou současně útok na některém z podružných směrů. Je na uvážení, zda taková činnost je pro zabezpečení zasazení druhosledových divizí postačující, zda je v plném souladu s možnostmi divizí prvního sledu a zda odpovídá konkrétním podmínkám zasazení divizí přisunovaných z hloubky a využití jejich sil a prostředků.

Všimněme si nejdříve blíže přesunů zasazovaných divizí. Vzhledem k tomu, že není možno tankovými nebo i mechanizovanými divizemi anebo jejich většími silami překročit horský zalesněný terén na libovolném místě, ale jen na směrech, kde jsou přechody, bude místo průchodů přisunovaných divizí horskými masivy vlastně již předem známo. Navíc může být ještě upřesněno průzkumnými prostředky všeho druhu, kterých

je v soudobých armádách, a tedy i u nepřítele, dostatek.

Podle vzdálenosti druhosledových divizí od čáry zasazení je možno provést i hrubou kalkulaci, kdy vyjdou svazky na čáru zasazení a budou schopny zaútočit. Řečeno jinými slovy, zahájení protiúderu není pro nepřítele překvapením, jehož význam v soudobém boji nebývá ve vzrostl. Námitka, že budou provedeny přesuny klamně a jiná maskovací opatření, neobstojí. Maskovací opatření totiž nezabrání nepříteli odhalit náš zámysl, nýbrž pouze ztíží jeho zjištění, to znamená oddálí.

Tato skutečnost nesmí být chápána tak, že není třeba maskovací opatření provádět. Provádění maskovacích opatření neztrácí svůj význam a je třeba je i nadále uskutečňovat. Již tím, že nepříteli ubírají čas, který má k dispozici na ujasnění a zhodnocení skutečné situace, splnila maskovací opatření svůj úkol.

V daném případě, kde pro přechod vojsk na nepřátelské území je rozhodující terén, je místo, respektive úsek přechodu vojsk již předem znám. Doba, po kterou se nám podaří přesun vojsk utajit, bude závislá na kvalitě našich maskovacích opatření a na konkrétní situaci, zejména na počtu průzkumných prostředků nepřítele a intenzitě jeho průzkumu.

Je třeba si uvědomit, že na přípravu a odpálení pozemních prostředků atomového napadení, které má nepřítel již u divize, stačí jedna hodina. Bylo by nereálné počítat

s tím, že hodinu před časem „Č“ nebude nepříteli znám směr přesunů nebo vůbec přesuny našich druhosledových svazků. V té době totiž budou tyto již v praporních prouděch ve vzdálenosti kolem 10 km od čáry dotyku s nepřítelem.

Ztráty, které by mohl nepřítel v protipřípravě způsobit rozčleňujícím, popřípadě rozvinujícím se vojskům, by jistě byly značné. V žádném případě není možno počítat s tím, že nepřátelské prostředky budou naši dělostřeleckou a leteckou přípravou natolik umlčeny, aby nemohly naše vojska ohrozit. Stačí totiž jeden prostředek atomového napadení, aby v sestavě vojsk pohybujících se terénem způsobil několika údery těžké ztráty.

Kromě toho omezení průchodu vojsk horským zalesněným terénem jen na přechody vyžaduje, aby svazky své sestavy uspořádaly víceméně do pochodových proudů. To znamená, že budou moci proti nepříteli současně použít jen omezený počet svých sil a prostředků. Navíc pak dojde k celkovému zhuštění sil na přechodech a tím i k jejich zvýšené zranitelnosti. Toto nebezpečí je tím větší, že i když zasazení druhosledových divizí bude provedeno s rozvinutím sil z chodu, dojde, hodnoceno z taktického hlediska, k jejich určitému zastavení. Vyžádá si to jednak neznalost nepřátelských odporů a jednak potřeba, hlavně u velitelů nižších stupňů, orientovat se v terénu.

Prvosledové divize vzhledem k již zmíněné omezené možnosti současného zasazení sil a prostředků přisunovaných divizí druhého sledu budou vlastně nevyužity.

V souvislosti s tím je třeba se hlouběji zabývat zabezpečením zasazení svazků úderného uskupení divizemi prvního sledu.

Mohutný účinek zbraní hromadného ničení, zejména atomových, vytváří předpoklady pro bezpečné zničení hlavních cílů v nepřátelské sestavě. Přitom k tomu nejsou nutny ani dlouhé přípravy, ani soustředování takového množství zbraní, jako tomu bylo dříve. Stupeň převahy, kterou nad nepřítelem dosáhneme, bude ve značné míře záviset na počtu, mohutnosti, době a účelnosti použití atomových zbraní a na výsledku, kterého tím bude dosaženo.

Je proto možno říci, že účelné použití atomových zbraní může vytvořit u divizí prvního sledu výhodné podmínky pro přechod z obrany do útoku.

Útok zahajovaný divizemi v dotyku se bude vyznačovat především dokonalým využitím momentu překvapení. Příprava vojsk vzhledem k určité znalosti nepřítele v do-

tyku a i terénu bude vyžadovat minimální dobu. Nebudou prováděny žádné hromadné přesuny z hloubky. Přeskupení, které bude třeba provést, bude vcelku minimální. Vojska je provedou v noci před zahájením průlomu nebo v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy. Přeskupení v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy bude výhodné zvláště tehdy, jestliže budou průlom provádět druhé sledy pluků a divizí s rozvinováním sil z chodu.

Vzhledem k zvýšené možnosti naprostého utajení útoku až do jeho zahájení a blízkosti nepřítele mohou prvosledové divize vniknout rychle do nepřátelské bojové sestavy. Tím je nepříteli podstatně ztíženo, není-li znemožněno, provádění protipřípravy proti útočícím vojskům a zejména použití atomových zbraní.

Rovněž možnost působení pozemních prostředků atomového napadení nepřítele proti přisunovaným divizím druhého sledu bude značně ztížena. Většina nepřátelských sil a prostředků bude totiž vázána bojem a našimi útočícími vojsky. Kromě toho bude nepřítel nucen poměrně brzy zahájit přesun divizních organických prostředků atomového napadení, to znamená houfnice 203,2 mm a raket HONEST JOHN.

To, že divize v dotyku mohou zahájit průlom bezprostředně po odražení nepřátelského útoku, zbavuje nepřítele možnosti dobře organizovat obranu a rovněž i času, který potřebuje na přisun dalších sil z hloubky. Tím jsou vytvořeny podmínky jednak pro ničení postupně zasazovaných jednotek nepřítele po částech a jednak pro plné využití úderné síly druhosledových divizí. Ty mohou být totiž v daném případě zasazeny až po vyjití do vhodného terénu, popřípadě k zesílení činnosti divizí prvního sledu.

Zahájení průlomu divizemi prvního sledu

Jak vyplývá z uvedených všeobecných zásad je zahájení přechodu do všeobecného útoku divizemi prvního sledu vševojskové armády velmi důležitou fází.

Podle známých zásad bude při zahájení útoku zhruba proti naší jedné divizi až jedna a půl divize nepřítele. Je pochopitelné, že jak hlavní síly naší divize, tak i hlavní síly nepřítele budou soustředěny na hraniční přechody. Nepřítel se jimi bude snažit projít a vtrhnout na naše území. Úkolem našich divizí bude zabránit mu v tom.

Hlavní rozdíl v této fázi bude v tom, že

zatím co my budeme dokonale využívat přirozených ochranných vlastností terénu a připravených obranných zařízení, bude se nepřítel pohybovat ve zhuštěné útočné sestavě ve volném terénu. To bude mít pochopitelně vliv na rozsah ztrát, které mohou na obou stranách vzniknout především používáním atomových zbraní. Nemůže být pochyb o tom, že vzájemný poměr se tak upraví v náš prospěch a může dojít i k jeho vyrovnání.

Jestliže bereme v úvahu, že u každé divize jsou v horském zalesněném terénu průměrně jeden až dva větší přechody, může naše divize po úspěšném odražení nepřátelského útoku zahajovat průlom na jednom nebo dvou směrech.

Šířka směru se může pohybovat kolem 4—8 km.

Na šířce 4 km může mít nepřítel za útoku až dvě, na šířce 8 km až tři bojová skupení v prvním sledu a až dvě bojová skupení může mít v druhém sledu. Každé bojové skupení může být zesíleno jedním dělostřeleckým oddílem a jednou až dvěma tankovými rotami tankového praporu. V případě, že šířka směru bude 4 km, můžeme počítat u dvou bojových skupení tři tankové rot, při šířce 8 km bude ve prospěch tří bojových skupení působit celý tankový prapor pěší divize.

V prvním případě může na šířce 4 km prolamovat tankový pluk s motostřeleckým

praporem a dvěma tankovými rotami tankového praporu prvosledového motostřeleckého pluku zesílený třemi dělostřeleckými oddíly. V druhém případě budou na šířce 8 km útočit tankový a motostřelecký pluk, zesílené po dvou dělostřeleckých oddílech.

Poměry sil, které při tom mohou vzniknout, ukazuje tabulka 1.

(Poznámka. Na obou stranách nejsou započítány prostředky velitelů divizí. Podle zásad zesilování divizí našich i nepřítelů klasickými zbraněmi, by se poměr sil zlepšil v náš prospěch.)

Provedené propočty ukazují, že poměr sil při zahájení nepřátelského útoku bude skutečně zhruba vyrovnán. Je reálný předpoklad, že obraný boj našich prvosledových divizí způsobí nepříteli značné ztráty, které poměr sil změní v náš prospěch.

Vlastní dělostřelecká a letecká příprava, hlavně však použití atomových zbraní, poměr sil ještě více zlepši.

V náš prospěch bude působit i ta skutečnost, že nepřítel nebude mít dobře organizovanou obranu. Útok našich vojsk jej může zastihnout buď v obraně spěšně zaujaté nebo dokonce v průběhu přeskupování.

V obou případech budou tedy příznivé podmínky pro útok našich vojsk a nelze proto srovnávat uvedené poměry sil s poměry sil, jaké jsme zvyklí dosahovat při průlomu připravené nepřátelské obrany.

Během rozvíjení úspěchu narazí prola-

Tabulka 1

Druh vojska	vlastní	nepřítel	poměr sil
Pěchota čty	9	32	1 : 3,5
Tanky	115	51	2,2 : 1
Děla a minomety	75	102	1 : 1,2
šířka 8 km			

Druh vojska	vlastní	nepřítel	poměr sil
Pěchota čty	27	48	1 : 1,7
Tanky	125	85	1,5 : 1
Děla a minomety	111	153	1 : 1,2

mující pluky na dvě bojová skupení, která mohou být v druhém sledu nepřátelské divize. Ukořím těchto skupení může být buď jednou až dvěma rotami přejít spěšně do obrany na výhodné čáře a hlavními silami provést protizteč do boku našich útočících vojsk, nebo přejít celou hodnotou do spěšně zaujaté obrany na výhodné čáře, anebo celou hodnotou provést protizteč.

Při útoku naší divize na šířce 8 km se poměr sil zlepšil v náš prospěch tím, že proti našim dvěma plukům budou působit místo tří jen dvě nepřátelská bojová skupení.

Při provádění nepřátelské protizteče bude poměr sil ještě lepší, poněvadž většina nepřátelských rot je při protizteči v pohybu otevřeným terénem. K jejich odražení a zničení není třeba dosahovat ani takové převahy sil a prostředků, jaká je nutná za útoku na vojska, která jsou třeba jen ve spěšně zaujaté obraně.

Jestliže divize zahájí útok na dvou směrech a protizteč bude řízena proti vojskům na jednom ze směrů průlomu, budou jednotky dosahovat následujících poměrů sil (viz tabulku 2)

— pět dělostřeleckých oddílů (počítána i DDS — dva dělostřelecké oddíly);

nepřítel:

— dvě bojová skupení,

— dvě tankové rot,

— dělostřelecké hlavně bojových skupení a všechny hlavně divize bez dvou dělostřeleckých baterií, které působí na zbývající části pásma divize.

Jak vyplývá z tabulky, je v daném případě poměr sil v úderné síle značně v náš prospěch, neboť tankový pluk je schopen nepřátelskou protizteč nejen zastavit, ale za příznivé situace může po odražení nepřítele pokračovat v útoku. Tak tomu bude zvláště tehdy, jestliže ve prospěch pluku bude zasazena vševojsková záloha divize v hodnotě motostřeleckého praporu. Zálohu si velitel divize vytvoří z motostřeleckých pluků, které byly v prvním sledu divize při plnění obranného úkolu.

Jestliže bude nepřátelská protizteč řízena proti vojskům na druhém směru, na němž bude útočit motostřelecký prapor prvosledo-

Tabulka 2

Druh vojska	vlastní	nepřítel	poměr sil
Pěchota čty	9	48	1 : 5,3
Tanky	115	34	3,4 : 1
Děla a minomety	93	100	1 : 1

Předpoklad:

vlastní síly:

— tankový pluk a motostřelecký prapor s dvěma tankovými rotami tankového praporu motostřeleckého pluku,

vého pluku s dvěma tankovými rotami, může být poměr sil následující (viz tabulku 3)

I v tomto případě je poměr sil vcelku příznivý a umožňuje, aby naše vojska nejen způsobila nepříteli ztráty, ale za příznivých podmínek pokračovala dále v plnění úkolů.

Tabulka 3

Druh vojska	vlastní	nepřítel	poměr sil
Pěchota čty	36	48	1 : 1,3
Tanky	52	34	1,6 : 1
Děla a minomety	129	100	1,3 : 1

V případě, že by nepřítel použil části svého druhého sledu proti jednomu směru a části sil proti druhému směru, poměr sil se ještě více zlepši v náš prospěch, než jak ukazují propočty v obou předchozích tabulkách.

Kromě útoku hlavních sil divizí horskými přechody bude výhodné vyslat od nich skupiny v hodnotě do roty těžko schůdnými prostory s úkolem vpadnout po zahájení útoku hlavních sil do boku a týlu nepřátelských jednotek. V takovém případě musí být předem stanovena bezpečnostní čára, kterou nesmí tyto jednotky do provedení plánovaných atomových úderů překročit. Musí jim být určen rovněž prostor činnosti a stanovena rozpoznávací znamení vlastních vojsk.

Hloubka úkolů, které budou divize prvního sledu při zabezpečení přechodu do všeobecného útoku plnit, bude diktována jejich možnostmi a dále též požadavkem, aby zabezpečily divizím úderného uskupení průchod horskými přechody. Znamená to, že úkolem provosledových divizí bude vyjít do takové vzdálenosti od horských přechodů, aby tím byla znemožněna řízená palba většiny nepřátelského klasického dělostřelectva na ně. Při průměrném dostřelu dělostřelectva kolem 12 km a jeho vzdálenosti za bojovou sestavu vojsk 3 km a více je to hloubka kolem 8 km až 10 km.

Znalost nepřátelských odporů i terénu dává divizím prvního sledu možnost, aby útok zahájily i v noci.

Útok v noci je možno v některých případech zahájit bez dělostřelecké a letecké přípravy a ve své počáteční fázi i bez tanků. Moment překvapení tím jen získává. Zvláštní pozornost je přitom třeba věnovat vytváření průchodů v minových polích. Průchody musí být vytvořeny tak, aby nevzbudily pozornost nepřítele, to znamená bezhlučně.

Dělostřelectvo zahájí palbu na cíle v hloubce a tanky zahájí postup až v okamžiku, kdy vlastní pěchota začala boj o přední okraj nepřátelského prvního obranného postavení.

Aby tanky našly ty jednotky, které mají podporovat, je třeba přesně dohodout způsob jejich dovedení do sestavy pěchoty. Kupř. přerušovaným, předem dohodovaným barevným signálem kapesní elektrické svítilny vytýčit tankům střed bojové sestavy podporované jednotky a stejnou svítilou barvou mít označena křídla jednotky. Signál bude dávat určený důstojník štábu jednotky, kterou mají tanky podporovat.

Jestliže nepřítel vyrazení vojsk k průlo-

mu zjistí, zahajuje vlastní dělostřelectvo na smluvený signál nebo i z vlastní iniciativy příslušného velitele dělostřelectva přípravnou palbu na nepřátelské odpory. Rovněž tanky vyrazí rychle vpřed a dostihují pěchotu. Na rozdíl od vedení boje ve dne, kdy tanky postupují většinou před pěchotou, budou při útoku v noci postupovat zpravidla v její sestavě. Tak budou chráněny jednak před nepřátelskými tankoborníky, jednak před uváznutím v netankovém terénu.

Průlom v noci bude nejvhodnější zahájit tím způsobem, aby divize druhého sledu mohly tmy využít k přesunu a zrána nebo za svítání vyšly na čáru zasazení, zajišťovanou provosledovými divizemi již v terénu, výhodném pro zasazení.

Čára zasazení bude výhodné volit tak, aby odpor, s nímž se zasazované divize na ní střetnou, byl minimální, nebo žádný. To umožňuje zasazení divizí i v předbojových sestavách. Narůstání tempa útoku tím jen získává. Zasazení je pak plynulé, nedochází ke zdržení v důsledku upřesňování úkolů a seznamování vojsk s nepřátelskými odpory nebo zdržení s tím spojené je alespoň menší. Uvedená činnost bude pak prováděna po zasazení během postupu k nepřátelským odporům.

Zvláštnosti bojové sestavy divize

Při přechodu divize do útoku v horském zalesněném terénu na směrech přechodů přes horské masivy budou při útoku divize na dvou směrech tyto směry od sebe značně vzdáleny. To pochopitelně bude mít i vliv na tvoření bojových sestav útočících divizí. Jiná sestava bude při útoku divize na jednom směru, jiná při útoku na dvou směrech.

Jestliže bude divize útočit na jednom směru, bude její sestava v podstatě složena z těch prvků, jako za každého útoku. To znamená, že divize bude mít jeden nebo dva stedy, vševojskovou zálohu, divizní dělostřeleckou skupinu, divizní protiletadlovou skupinu, divizní protitankovou zálohu, divizní pohyblivý odřad zatarasovací, divizní odřad zabezpečení pohybu a ženijní zálohu.

Kromě toho, zvláště bude-li plánováno použití divize do větší hloubky, může si vytvořit z některého z pluků, které v obranné sestavě divize byly v prvním sledu, i předsunutý odřad.

Při útoku divize na dvou směrech dojde v bojové sestavě k některým odlišnostem, které budou důsledkem požadavků, aby byly zabezpečeny v průběhu útoku oba směry.

Zdá se nejvýhodnějším uzpůsobit bojovou sestavu divize tak, aby na směru hlavního

úderu divize byly vytvořeny všechny prvky bojové sestavy jako při průlomu na jednom směru. Rozdíl bude v jejich hodnotě. Hodnotu prvků bojové sestavy divize je třeba zeslabit na úkor vybavení toho pluku, který bude prolomovat na druhém směru a tak zabezpečit jeho naprostou samostatnost. Nemůže být totiž pochyb o tom, že při značné vzdálenosti mezi směry útoku by jednotlivé prvky vytvořené po jednom u divize nezábezpečily včasné zásah z jednoho směru na druhý.

Aby byla divize schopna vytvořit dostatečně silnou bojovou sestavu, je jí třeba zesílit. Zesílení dělostřelectvem musí divizi zabezpečit vytvoření dvou plukovních dělostřeleckých skupin v hodnotě nejméně dvou dělostřeleckých oddílů, divizní dělostřelecké skupiny v hodnotě tří až čtyř oddílů, protiletadlové skupiny v síle do dvou protiletadlových pluků a protitankové zálohy, složené minimálně ze tří protitankových dělostřeleckých baterií za předpokladu, že motostřelecký pluk byl zesílen dalšími dvěma až třemi bateriemi. Z uvedeného vyplývá, že pro provedení útoku musí být divize zesílena alespoň jednou dělostřeleckou brigádou, jedním protiletadlovým dělostřeleckým plukem a jedním protitankovým dělostřeleckým oddílem. Tyto prostředky, jak známo, má divize pro obranu zpravidla přiděleny.

Pokud jde o zabezpečení divize ženijními jednotkami, pak ženijní prapor, který divize pro obranu obvykle dostává, jí nepostačuje a bude jí třeba zesílit nejméně dalším ženijním praporem.

b) Poměr sil je vyrovnan

Jsem toho názoru, že tento případ bude pro boj v horském zalesněném terénu typickým. Jeho předpokladem je, že hodnota nepřátelských sil a prostředků, jakož i jejich zabezpečení zejména atomovými zbraněmi bude převyšovat naše síly jen nepatrně nebo je nebude převyšovat vůbec. Za takové situace nebude moc nepřítel útočit buď vůbec nebo jen na některém směru.

Za těchto podmínek mohou druhé sledy našich prvosledových divizí, popřípadě i druhé sledy pluků provádět aktivní činnost následujícím způsobem:

1. Provést úder před přední okraj s cílem využít výsledků naší protipřípravy a dokončit zničení nepřátelských sil, desorganizovaných účinků protipřípravy.

2. Provést útok na směru nebo i směrech, kde nepřítel neútočí, s úkolem vpadnout do boku a týlu nepřátelských vojsk, útočících na jiném směru, anebo zničit dělostřelectvo, které je podporuje, a nepřátelské týly. Někdy může být cílem tohoto útoku zavázat do boje ty nepřátelské síly a prostředky, které měly být zasazeny k využití úspěchu vojsk útočících na některém směru. Tím budou vytvořeny podmínky pro zničení těch nepřátelských sil, kterým se podařilo proniknout do naší obrany.

3. Provádět výpady před přední okraj i menšími silami (do praporu pěchoty) tam, kde nepřítel naší činnost neočekává.

Rozhodným a překvapivým úderem do boku a týlu útočícího nepřítel je desorganizovat a způsobit mu těžké ztráty. Pro provedení výpadů budou výhodné zvláště těžko dostupné části terénu.

Všechny tyto způsoby jsou vlastně útočnou činností a jejich výsledkem, kromě zničení určitých nepřátelských jednotek, může být, že se zmocní určité části terénu, který byl obsazen nepřítelem.

Je-li dosažená čára výhodná k obraně, může být přední okraj obrany posunut na tuto čáru.

Jestliže budou k tomu příznivé podmínky a bude to odpovídat zámyslu nadřízeného velitele, může velitel prvosledové divize využít dosaženého úspěchu k zasazení dalších sil a postupovat vpřed.

Takovým způsobem je možno donutit nepřítele, aby zasadil proti vojskům na tomto směru část sil, které měl určeny pro zasazení na směru svého hlavního úderu, vedeného mimo horský terén. Tím je pomoheno divizím, které jsou na směru nepřátelského hlavního úderu a současně jsou vytvářeny podmínky pro přechod z obrany do útoku.

Za příznivých podmínek, hlavně jakmile jsou k tomu vytvořeny postačující zásoby všeho druhu, mohou být v souhlase s celkovým zámyslem operace zasazeny další síly z hloubky. Úspěch prvosledových divizí může tak přerůst v přechod z obrany do útoku.

Z á v ě r

Při dosavadních cvičeních a teoretických úvahách o přechodu z obrany do útoku se vychází z předpokladu, že nepříteli se podařilo vlomit do obranné sestavy našich divizí prvního sledu. Provedením armádního proti-

úderu byly jednotky z části sraženy, z části obklíčeny a zničeny a bojová činnost byla přenesena před původní přední okraj naší obrany a byly vytvořeny výhodné podmínky pro přechod do útoku.

Ve svém příspěvku jsem byl veden snahou ukázat další možný způsob zahájení přechodu z obrany do útoku. Vycházel jsem přitom z reálných možností našich i nepřátelských vojsk. Cílem této studie je vyvolat zájem a diskusi v našem velitelském sboru a dát podnět k dalšímu rozpracování dané tematiky hlavně ostatními druhy vojsk a týlu.

Автор подвергает анализу новый возможный порядок быстрого перехода из обороны в наступление на горно-лесистой местности.

В отличие от существующих до сих пор способов, когда переход в наступление осуществлялся либо после перегруппировки сил и их ввода в бой для использования успешно завершенного армейского контрудара, автор объясняет возможность начала перехода в наступление уже дивизиями первого эшелона.
